

МИЛОСЪРДИЕТО В МЮСЮЛМАНСКАТА ОБЩНОСТ В ЗАПАДНИТЕ РОДОПИ

Фетие Шаранска

Настоящото изследване е направено върху интервюта с мюсюлмани от Западните Родопи.

Основополагащи за мюсюлманството са следните пет основни принципа:

1. На вярата, че освен Аллах няма друг и Мохамед е негов пророк;
2. Молитвата НАМАЗ;
3. Милосърдието;
4. Постенето (ОРУЧ) по време на Рамазан;
5. ХАДЖ - поклонение в свещения град Мека.

Всеки вярващ, за да бъде истински мюсюлманин, трябва да изпълнява тези пет условия на исляма.

Един от петте стълба, на които се крепи ислямът като религия, е милосърдието.

Всеки вярващ мюсюлманин трябва да изживее така дните си на земята, че в отвъдния живот да получи вечно блаженство. И едно от нещата, които трябва да съблюдава, е почит и уважение към ближния, отношение на закрила и състрадание към изпадналите в беда и нуждаещите се, към пътниците в неволя, към жените, към хората, които са под тежестта на дълг.

По думите на една възрастна мюсюлманка от Якоруда, “човек трябва всеки ден да живее с мисълта, че ще умре, затова трябва да бъде винаги чист - тялом, пред съвестта си и пред Аллах. На никого нищо да не дължи и никого да не е огорчил, просяк да не е върнал от портата с празни ръце, защото човек проси от нужда. Не е лесно да подадеш ръка за милост. Само гладен и болен човек може да го стори. Най-лошото е просяк да върнеш, защото на оня свят всички ще ядат, а ти ще гледаш отстрани.”

Милосърдието е дълг на всеки мюсюлманин.

Задължителната милостиня за всеки мюсюлманин, притежаващ пари и

имущество, се нарича ЗЕКЯТ, а доброволната - САДАКА.

Зекятът не е просто форма на благотворителност или даване на милостиня, или данък. Нито е израз на добрина и милосърдие, нито просто доброволно даване на някого или подкрепа на кауза. По скоро това е задължение, възложено от Аллах и възприето от мюсюлмуните като цяло. Думата “зекят” включва благотворителност, милостиня, добрина, официален данък, доброволни дарения и т.н., а освен това включва подчинението пред Аллах, както и духовните и морални мотиви.

Езиковото значение на зекят е чистота, плодородие и умножаване. В Шериата - даването (безусловно и безвъзмездно) по волята на Аллах на бедните мюсюлмани определена част от имуществото си (по закон 1/40).

Милостинята зекят пречиства имуществото на заможните хора и го освобождава от дялове, които не им принадлежат. Зекятът не само пречиства имуществото на даващия, но пречиства и сърцето му от егоизъм и алчност за богатство. В замяна пречиства сърцето на получаващия от завист и ревност, омраза и ненавист.

Всеки човек, за да живее и съществува, се нуждае от имот и други материални вещи. Придобиването на материалните блага и тяхното разходване е поверено на човечеството, но заедно с това са ограничени пътищата както на печалбите, така и на разходите. За да може обществото да живее в благополучие, има правила, които хората трябва да спазват.

По отношение на стоката и имуществото най-важно и угодно за Аллах дело е изпълнението на зекята. В 32 свещени аята от корана е заповядано да се дава зекят, а на 2 места е отбелязано, че бедните имат право върху част от стоката на богатите.

Зекятът има 2 разновидности. Първата е задължителен зекят, който се дава под формата на стока (в материална стойност), а втората се дава персонално на отделни хора и се нарича фитър (садака).

Стоките, които трябва да се дават за зекят, се разделят на две:

1. Зекят, при който се дава злато, сребро, търговски стоки, животни за разплод и млечни животни.

2. Зекят, при който се дават зърнени храни и плодове.

Зекятът трябва да бъде даван незабавно, защото отлагането му във времето е грях. (Някои тълкуватели на Корана са на мнение, че може и със закъснение).

Условията, при които даденият зекят се зачита, са следните:

1. Даващият зекят трябва да бъде мюсюлманин. Немюсюлманите, дори и да живеят в мюсюлманска общност, не дават зекят;

2. Да бъде разумен;

3. Да е навършил пълнолетие;

4. Да бъде свободен;

5. Да притежава имущество и стока в определено количество. (Тези, които не притежават определеното количество, се смятат за бедни и не дават зекят). Минималното количество стока и имущество, което се приема за признак на богатство, се нарича Нисаб;

6. Да е изминала 1 година от спечелване на имуществото.

Друго необходимо условие е правото на собственост, както и стоката да е подходяща за размножаване и увеличаване.

Този, който е собственик на стока, е длъжен да даде зекят за количествена стока, която притежава, след 1 година.

На кого се дава зекят?

С предпочитание зекят се дава (освен на бащата, дядото, майката, бабата, внуците) на: нуждаещия се брат, чичо, вуйчо, леля и други роднини. След това на комшии, колеги, на бедните от града (за тях в сила са както зекят, така и васиет и фитър). Погрешно е да даваш зекят на бедни от друг град, когато в твоя има нуждаещи се. Защото милостинята САДАКА на всяко общество обхваща първо собствения кръг и след това влиза в общия ред на подпомагане. Така че зекятът, който се дава на роднини и съграждани, може да се даде на други, ако е видно, че има по нуждаещи се от тях.

За най-голям севап се смята зекятът, даден на роднини, защото това обединява роднинските общности.

Вместо да се дели на малки части, за предпочитание е определеното количество зекят да се даде на един човек.

Не се дава зекят на стоки, които са закупени за задоволяването на насъщни нужди - дрехи, покъщнина, кон, книги, оръжие, пари в количество да се търгува.

Когато се дава зекят, това се прави като подарък, например за Байрам, а не се обявява като зекят, за да не бъде обиден този, който го получава.

Зекятът е извънредна мярка и не бива нуждаещият се да се осланя само на нея, а да направи нещо за себе си, както и за другите; а за даващия – сърдечна покана да печели повече, за да може да даде повече.

Доброволната милостиня САДАКА има тогава, когато някой дойде и ти поиска храна, да не му отказваш. Садака се дава на болни, самотни, възрастни хора.

Преди празника Рамазан Байрам дълг на всеки мюсюлманин е да даде милостиня - фитър; обикновено това е сума, която се равнява на цената на 2 кг брашно.

За да бъдат подпомагани пътниците, изпаднали в нужда, към джамиите в населените места винаги има построена и обзаведена стая за гости.

Чест и дълг на всеки мюсюлманин е да посрещне гост в дома си (без значение от каква вяра и етнос е). Той го настанява в най-хубавата стая от дома си и слага на трапезата най-вкусните гозби.

Понякога се получава така, че определени хора се възползват от милосърдието на мюсюлманите. Например в община Якоруда се наблюдава следното явление. Когато се прибере реколтата през есента, големи групи от просяци “атакуват” селата и събират големи количества боб, картофи, вълна, а после ги продават на пазара във Велинград.

Предписанията на исляма относно милосърдието до голяма степен се спазват в практиката, особено доброволната милостиня - садака. Много малка част от мюсюлманите в Западните Родопи имат финансова и материална възможност да дават данък зекят.

Библиография:

Теохаров, Цветан. *Превод на свещения Коран*

Харун Яхя, Значението на саможертвата в разкрития в Корана морал.

Харун Яхя, Моралните ценности в Корана.

Харун Яхя, Милосърдието на вярващите.

Али Хайрадин, Ислямско вероучение.